

MÉDIA A MIGRANTI

Vážení novináři a novinářky,
připravili jsme pro vás elektronickou brožurku s informacemi a kontakty k tématu migrace cizinců do České republiky. Pojali jsme ji jako rozcestník, který vás nasměruje na koho a s čím se obrátit. Také by vás mohl inspirovat při hledání témat, o kterých psát. Součástí je i mediální analýza vybraných výstupů o migraci a migrantech ve sdělovacích prostředcích.

Koordinátorky a spolupracovnice programu Migrace společnosti Člověk v tísni
Adéla Pospíchalová, Kristýna Miholová, Pavla Redlová, Jitka Polanská, Markéta Kadlecová

CIZINCI A NOVINÁŘI

Česká veřejnost vnímá migranty spíše negativně a nemá velký zájem o pochopení souvislosti problémů migrace. Pohrdlivý postoj k migrantům je velmi rozšířený a hranice mezi ním a xenofobií tenká. Je prokázáno, že na utváření veřejného mínění mají vliv média a to platí i pro oblast migrace. Podle novinářky Lenky Hlouškové z deníku Právo souvisí mediální obraz cizinců v médiích do jisté míry „se zažitými stereotypy vedení redakcí, které nechtějí své příjemce zatěžovat čímsi, o čem sami nic moc nevědí a nezajímá je to...“ Když se píše o migraci, často se při tom opomíjí vyjádření samotných cizinců, a píše se tak o nich, ale bez nich. Z naší minianket mezi novináři vyplynulo, že vedle šibeničních termínů uzávěrek hraje svou roli negativní zaměření většiny zpráv, které podle nich vyjádření cizince nevyžaduje nebo i vylučuje. Jde hlavně o zprávy o kontrolách a razíích policie odhalujících ilegalitu nebo kriminální činnost migrantů. Ty se v médiích vyskytují nejčastěji, jak potvrzuje i naše mediální analýza. Pokud jsou ale migranti v médiích hlavně bezhlasým objektem kontroly či represe, jejich obraz neodpovídá skutečnosti. Nacházejí se zde v daleko rozmanitějších situacích a rolích, ale tam už je média příliš nesledují.

„Záleží vždy na novináři, kolik dá prostoru cizincům, zda je nechá mluvit nebo je jen popisuje. Druhá varianta je podle mě snáze proveditelná než ta první, proto je možná častější, obzvláště když je příspěvek nutný z provozních důvodů udělat rychle. Dalším důvodem může být to, že zprávy o cizincích v českých médiích se někdy týkají jejich kriminální činnosti, ukazují třeba razie, na něž zve novináře policie. To není formát, kde by cizinci mohli mít jinou než pasivní roli. Myslím si ale, že je z hlediska kvality úplně jedno, jestli v článku nebo televizní reportáži cizinec mluví nebo je pouze ukazován. Podstatné je, aby v médiích byly ukázány souvislosti a byl dobře popsán problém.“ **Jan Gebert, Reflex**

Dlouhodobé zkušenosti společnosti Člověk v tísni s prací s cizinci ukazují, že se kontaktu s novináři nevyhýbají. Má to ovšem i svá úskalí. Migrant, i když mluví o svých zkušenostech, do jisté míry přebírá roli mluvčího své komunity. Je proto daleko opatrnější a více se bojí, že vyznění jeho vystoupení bude jiné, než by chtěl. Původcem nejistoty může být i horší znalost češtiny. Často se setkáváme s lidmi, kteří jsou ochotni mluvit jen anonymně. Jedná se hlavně o ty, kteří zde zažívají nepříjemnosti, ať už se svými krajany nebo s úřady.

„Protože se zabývám především tématem zprostředkovatelské mafie a životních a pracovních podmínek cizinců v českých podnicích, nejtěžší pro mě je proniknout mezi samotné cizince a získat si jejich důvěru. V drtivé většině se totiž obávají, že pokud upozorní na svůj problém, pomstí se jim jak zprostředkovatelé, tak úřady, například vyhoštěním.“

Milan Vidlák, Lidové noviny

Získat vyjádření cizinců je tedy někdy složité. Jaké jsou možnosti?

JAK SEHNAT CIZINCE?

V Česku pracuje mnoho nevládních organizací, které jsou s lidmi zahraničního původu v každodenním kontaktu. Většina z nich je také ochotna zprostředkovat novinářům kontakty na konkrétní osoby. Lidem z neziskových organizací ale vždy nejvíc leží na srdci dobrý vztah s cizincem-klientem a jeho ochrana. Pokud je mediální výsledek nakonec překroucený nebo nepravdivý, je velká pravděpodobnost, že příště pomoc novináři odmítnou. Pro novináře může být problematické spolehnout se pouze na popis situace, jak ji vidí cizinec. I v tomto mohou neziskové organizace hodně pomoci. Mohou situaci člověka, se kterým vás seznámí, zasadit do širších souvislostí a vysvětlit jeho postavení.

„Novináři málo znají komunity cizinců a nemají tam spolehlivé kontakty a jsou tedy ostražití, aby nenechali za cizince mluvit někoho, kdo není reprezentativní – na tento problém se naráželo třeba u Mongolů.“ **Michal Komárek, Respekt**

V další části příručky najdete kontakt na nevládní organizace a odborníky na migraci i s informací, jak mohou novinářům pomoci a zda umí kontakty s cizinci zprostředkovat.

TÉMATA PRO INSPIRACI

Naším kolegům z různých organizací a institucí jsme položili otázku: Které migrační téma vám v médiích chybí?

Velkým tématem je podle nich **pracovní migrace**, zejména **vykořisťování zahraničních pracovníků** a to nejen těch, kteří u nás žijí nelegálně, ale i těch, kteří mají doklady v pořádku. Nejasná, nepřehledná pravidla a absence sankčních mechanismů špatnou situaci podporují. Českou veřejnost by toto téma mělo zajímat, protože na špatný systém sami doplácí. S vykořisťováním migrantů totiž úzce souvisí daňové úniky, tlak na nižší mzdy na pracovním trhu, kriminalita (praní špinavých peněz z nelegální migrace) a korupce.

„Problém je orientovat se v pozicích jednotlivých ministerstev. Jejich snahy jdou totiž logicky proti sobě – cílem vnitra je „čistá“ republika bez cizinců z nečlenských zemí EU, ministerstvo práce zase ví, že jsou třeba, ale raději to nechává na vykořisťovatelských agenturách. Právě kvůli dost nepřehledné pozici státní správy je téma migrace pro novináře časově náročné.“

Blahoslav Hruška, Ekonom

O **korupci** na zastupitelských úřadech, cizinecké policii a úřadech práce se neoficiálně mluví hodně. Téměř ale chybí důkazy. Tady je velký prostor pro investigativní práci novinářů – téma je o to zajímavější, že se ví, že cizinci platí za služby zprostředkovatelům obrovské částky. Napojení těchto zprostředkovatelů na státní správu neznamena selhání jednoho úředníka – signalizuje chybu v systému.

Horkým tématem je také **zdravotní péče pro migranty**. Věnujeme se tomu podrobněji dále. Zvlášť problematická je **péče o děti migrantek**, které se v ČR narodí. Pokud jsou zdravotně postižené, pojišťovny je odmítají pojistit. Vedle toho hrozí těhotným ženám i ztráta účelu pobytu a tedy i vyhoštění. Složitým problémem, který u nás není příliš diskutovaný, je dostupnost (lépe řečeno nedostupnost) zdravotní péče pro nelegální migranty.

Odborníci se shodují na tom, že základem úspěšné integrace je škola. Počet cizinců na českých školách roste a pro přetížené učitele je to nelehká výzva. Jak jim v tom stát pomáhá či nepomáhá? A jak je to se **vzděláváním a integrací** dospělých cizinců?

Některé organizace (zejména Most pro lidská práva v Pardubicích) považují za kontroverzní rozhodnutí státu svěřit nově vznikající **Centra pro podporu integrace cizinců** Správě uprchlických zařízení (SUZ) pod ministerstvem vnitra. Vnímají to jako paralelu k činnosti stávajících organizací a tedy plýtvání veřejnými prostředky.

Mnozí experti i terénní pracovníci na poli migrace velmi postrádají **veřejnou diskusi o různých dopadech migrace na českou společnost**. Jak z migrace můžeme těžit a naopak a jakou vlastně migrační politiku chceme? Neexistuje žádná aktuální studie ekonomických dopadů migrace. Novináři by mohli pomoci debatě otevřít už jen tím, že se budou neodbytně ptát kompetentních úřadů.

Více o systému zaměstnávání, zdravotní péči, neregulérní migraci a regularizaci najdete na následujících stránkách.

INFORMAČNÍ ZDROJE:

- Český statistický úřad, aktuální údaje o počtu a národnosti cizinců v ČR, azylantech, cizincích na školách, kriminalitě cizinců: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/uvod>
- Aktuální informace o mezinárodní migraci, studie, články, legislativu, projekty organizací, literaturu nebo adresář kontaktů týkajících se migrace: <http://www.migraceonline.cz>
- Stránky Ministerstva práce a sociálních věcí o integraci cizinců, informace o dotační politice, kontakty na NNO a spolky cizinců, oficiální dokumenty nebo studie týkající se migrace: <http://www.cizinci.cz/>
- Rady pro život cizinců v České republice týkající se pobytu, zaměstnání, podnikání, bydlení, lékařské péče, sociálního zabezpečení, vzdělávání nebo státního občanství v několika jazycích: <http://www.domavcr.cz/>
- Forced Migration Online: <http://www.forcedmigration.org/>
- Migration Information Source: <http://www.migrationinformation.org/>
- PICUM – Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants: <http://www.picum.org/>
- Kancelář Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky v ČR: <http://www.unhcr.cz/>
- European Council on Refugees and Exiles: <http://www.ecre.org/>
- Migration Policy Group: <http://www.migpolgroup.com/>
- European website on Integration: <http://www.integration.eu>

NEROVNÝ PŘÍSTUP KE ZDRAVOTNÍ PÉČI

PAVLA REDLOVÁ

Cizinci dluží nemocnici peníze. Podobné titulky se letos objevovaly v mnoha médiích a odhalovaly palčivý problém nemocnic s dluhy za poskytnutou, leč neuhrazenou péči. Za viníka byli implicitně označováni cizinci. Jaké je však pozadí tohoto problému?

Zdravotní péče není automatickým právem migrantů, ale odvíjí se od pobytového statusu, od typu ekonomické aktivity a od země původu. Přístup k veřejnému zdravotnímu pojištění nemají mnozí cizinci ze třetích zemí s dlouhodobým pobytem (konkrétně podnikatelé, OSVČ, rodinní příslušníci včetně dětí a studenti ze třetích zemí) a neregulární migranti. Ti všichni jsou odkázáni na komerční pojištění. Komerční pojištění přitom nekryje celou škálu možných onemocnění a není všem dostupné:

- Komerční pojišťovny nejsou povinny člověka pojistit, stát však pojištění vyžaduje od všech. Existuje skupina osob, které jsou nepojistitelné: předčasně narozené děti či děti s vrozenou vadou, chronicky nemocní a starší lidé.
- Lékaři mají ze zákona (o ochraně veřejného zdraví) povinnost ošetřit nemocného s TBC, AIDS či pohlavně přenosnou nemocí. Jejich léčbu však komerční pojištění nekryje. Péče tak často zůstává neuhrzena a stává se součástí pohledávek nemocnic.
- Výluky z pojištění se týkají například i porodu, vyšetření a léčby psychických poruch, diabetes aj. To platí i u komplexního zdravotního pojištění.
- Komplexní smluvní pojištění je finančně náročné. Je třeba ho navíc zaplatit jednorázově na rok dopředu. Ani v případě předčasného ukončení pojištění se pojistné nevrací. Pojišťovny mohou smlouvu kdykoliv vypovědět.
- Cizincům chybí jistota, že jim potřebná péče bude uhrazena, neboť téměř vždy lze najít souvislost s nějakým rizikem, které existovalo již v době uzavírání smlouvy a pojištěný jej nesdělil.
- V podmínkách této nejistoty i finanční náročnosti někteří cizinci léčbu odkládají. Na to doplácí oni sami, zdravotníci i česká veřejnost.

Dalším velkým problémem, kterému migranti čelí, je neochota mnohých praktických lékařů přijímat je do své péče. Stejně jako zbytek populace, migranti často strádají neochotou a nevhodnou komunikací zdravotníků s pacienty. U cizinců jsou problémy násobené jazykovými a kulturními bariérami, předsudky a nedůvěrou k jejich pojištění.

„Komerční zdravotní pojištění slouží cizincům ze třetích zemí především k tomu, aby splnili podmínky pro povolení k pobytu a dodržení pobytového režimu. Negarantuje ale dostatečně úhradu potřebné zdravotní péče, kterou mohou cizinci potřebovat a která jim poskytnuta být musí, a to z etických důvodů (ohrožení života) i z důvodu ochrany veřejného zdraví.“

Helena Hnilicová, koordinátorka informační sítě Mighealthnet
(www.mighealth.net/cz)

„K základním problémům patří nedostatek informací a to jak na straně zdravotnického personálu, tak na straně cizinců samotných. Zdravotníci nemusí hlásit cizinecké policii své pacienty bez legálního pobytu. V praxi ovšem k hlášení migrantů cizinecké policii dochází poměrně často. Pokud se cizinci bez oprávnění k pobytu bojí navštívit zdravotní zařízení, je výsledkem šíření infekčních chorob, porody doma, neošetření vážných zranění a někdy i zbytečná smrt.“

Marie Jelínková, Multikulturní centrum Praha

„První dva roky jsem si platila to komplexní pojištění za 25.000 Kč. Ale pak jsem těžko sehnala peníze na jídlo, natož na pojištění. Žila jsem bez něj. Jenže se zase změnily zákony a natvrdo nám řekli, že prodlouží vízum jen na tak dlouho, na jak dlouho máš platné pojištění. Kvůli tomu jsem si musela koupit to levné, na neodkladnou péči. Jak mám jako studentka zaplatit tolik věcí dohromady? Bydlení, jídlo, škola, prodloužení víza a teď ještě pojištění! Když nemám peníze ani na jídlo, jak mám ještě platit pojištění?“ (svědectví migrantky)

ZÁVISLOST CIZINCŮ NA ZPROSTŘEDKOVATELÍCH

JITKA POLANSKÁ

V médiích se o tom zjednodušeně mluví jako o vykořisťování cizinců pracovními agenturami. Vykořisťování cizinců má ale širší záběr a jeho těžiště je jinde:

- Požadavky na cizince jsou v českých zákonech a vyhláškách formulovány složitě a nesrozumitelně. Nerozumí jim nejen cizinci; v jejich výkladu se rozcházejí i úředníci státní správy.
- Úřady státní správy a zejména cizinecká policie často komunikuje s cizinci neochotně až neurvale. Úředníci za přepážkami nechtějí brát v úvahu informační ani jazykový deficit cizinců. Ti se pak logicky kontaktu s českým státem bojí a omezují ho na minimum.
- Dokud cizinci nezískají trvalý pobyt, musejí pro prodloužení pobytu překládat státu mnoho dokladů (například doklad o zdravotním a sociálním pojištění nebo doklad o nájmu bytu) i prokazovat vysoký obnos peněz na bankovním účtu (studenti například na pokrytí komerčního zdravotního pojištění na rok dopředu). Často státem požadované peníze nemají a půjčují si je.
- Dokud cizinci nezískají trvalý pobyt, jsou znevýhodněni ve svém postavení vůči zaměstnavateli: když ztratí zaměstnání, mají pouze měsíc na to, aby si našli nové, pak podle zákona jejich pobyt ztrácí svůj účel a musejí se vrátit do rodné země.

Aby cizinci splnili tyto a další požadavky státu a minimalizovali riziko nuceného odchodu ze země nebo jiných postihů, často žádají o pomoc různé zprostředkovatele služeb. Ti jim pomáhají najít práci, získat potřebné doklady a jednat s českými úřady. Často je při jednáních i zastupují. Mnoho zprostředkovatelů cizince v různé míře vykořisťuje a zároveň okrádá český

stát; podle všech ukazatelů používají ve své práci nekalé a nezákonné praktiky včetně korupce úředníků státní správy. Tento business má obrovské rozměry. Vrstva zprostředkovatelů izolující cizince od české společnosti je velkým problémem, který český stát neumí řešit. V ČR dosud nebyl nikdo za vykořisťování odsouzen, korupce nebyla až na drobné případy postižena ani odhalena.

Systémová chyba se tedy dá hledat spíše v špatném fungování státní správy v oblasti migrace a pobytu cizinců než v existenci a působení pracovních agentur, které se pouze adaptují na podmínky, jež stát pro jejich práci nastaví.

„Největší problém je, že zákony ČR a české úřady předpokládají, že cizinec je soběstačný a v prostředí orientovaný jedinec, který zprostředkovatele nepotřebuje. Opak je pravdou. Této situace pak zneužívají nelegální a často nepoctiví zprostředkovatelé.“

Libor Novotný, agentura Zetka Auto

„Agenturní zaměstnávání cizinců není zločin, jak by to podle některých článků v médiích mohlo vypadat, i když mnohé agentury bezesporu zneužívají nepřehledného prostředí českého trhu práce a zranitelnosti cizinců. V současnosti existují i další formy obcházení zákona, velmi rozšířená jsou například fiktivní družstva. Řešením je kvalitnější legislativa bez „děr“ a důsledná, jasná a přímá komunikace s cizinci. Samotná represe je neefektivní.“

Jan Schroth, Mezinárodní organizace pro migraci (IOM)

NEREGULÉRNÍ MIGRACE JAKO SPOLEČENSKÝ PROBLÉM

KRISTÝNA MIHOLOVÁ

Jedním z nejčastějších témat, se kterým jsou cizinci v médiích spojováni, je nelegální pobyt. Ten má bezpochyby dopad nejen na cizince samotného, ale v mnoha ohledech má také vážné společenské dopady, mezi které patří:

- Dopad na trh práce – nelegálně pracující imigranti často zastávají nekvalifikovaná, špatně placená pracovní místa, o která nemá domácí obyvatelstvo zájem. Na jednu stranu se díky tomu zaplňují mezery na trhu práce a v některých odvětvích může levná a flexibilní pracovní síla přispívat k rozvoji ekonomiky. Celkově je ale dopad na pracovní trh negativní: nelegálně zaměstnaní cizinci snižují celkovou cenu práce, dochází k poškození podnikatelského prostředí a rozvoji šedé ekonomiky.
- Dopad na poli sociálního státu – z práce nelegálních migrantů a migrantek není do státní pokladny odváděna daň ani pojištění.
- Dopad na zdravotní péči – neregulérní migranti mají teoreticky přístup ke komerčnímu zdravotnímu pojištění, ale z obavy z prozrazení se většina z nich vyhýbá kontaktu s jakoukoli institucí, tedy i pojišťovnou nebo nemocnicí. Podle odhadů Multikulturního centra Praha nemá žádné pojištění 85 % cizinců bez oprávnění k pobytu.
- Dopad na společenské klima – rozšířením neregulérní migrace a nelegálního zaměstnávání se prohlubuje lhostejnost veřejnosti k porušování práva.
- Dopad na integraci – lidé žijící v ČR v nelegálním postavení mají strach z odhalení, proto udržují jen minimální kontakty s většinovou společností a velmi těžce se integrují.

KDO JSOU NEREGULÉRNÍ MIGRANTI?

Obvykle jde o muže a ženy (mezi nelegálními migranty je velké procento žen zaměstnaných v pohostinství nebo v domácnostech), kteří do ČR přišli s platným vízem. Pak ztratili oprávnění k pobytu, často kvůli ztrátě zaměstnání. Pohybují se na okraji společnosti. Jsou bez nároku na ochranu vlastního bezpečí ani se nemohou dovolat svých práv, protože se nemohou obrátit na policii ani na soudy. Oporu hledají převážně v sociálních sítích vlastní komunity, často u lidí, kteří je vykořisťují. Nejčastější podobou vykořisťování je vyplácení nízkých mezd za odvedenou práci a špatné pracovní podmínky. V horším případě se stávají obětmi obchodu s lidmi.

„Neregulérní cizinci se často ocitají ve velmi neřešitelných a ponižujících situacích, neslučitelných s hlediský a principy demokratického právního státu, respektujícího základní lidská práva a svobody. Našemu státu se prozatím nepodařilo najít takové prostředky, které by nelegální migraci a tyto její negativní důsledky eliminovaly. Měl by proto začít hledat jiná vhodná řešení než je restrikce a inspirovat se přitom i u jiných evropských států s delší imigrační historií, například pokud jde o vyhlášené regularizační programy.“ **Pavla Burdová Hradečná, Sdružení pro integraci a migraci**

REGULARIZACE NEOPRÁVNĚNÉHO POBYTU CIZINCŮ

KRISTÝNA MIHOLOVÁ

Regularizace je jeden z možných postupů, jak řešit problémy spojené s nelegálním pobytem cizinců. Česká republika se zatím k takovému řešení neodhodlala. Na nelegalitu pobytu cizinců reaguje zejména represivními prostředky, konkrétně trestáním odhalených cizinců vyhoštěním. Výjimkou v tomto postupu se stal letošní program dobrovolných návratů pro nelegálně pobývajících cizince, kteří dostali možnost vrátit se bez větších postihů domů. Do programu se ovšem dosud nepřihlásilo ani dvě stě zájemců, neboť spíše než o návrat domů (s případnými dluhy) stojí o zlegalizování svého pobytu.

CO JE REGULARIZACE?

- Regularizace poskytuje vybraným cizincům, kteří v dané zemi žijí neoprávněně, možnost zlegalizovat svůj pobyt, ať již dočasně, nebo trvale.
- Regularizaci provází amnestie, kdy jsou cizincům odpuštěny právní následky jejich předchozího nelegálního pobytu.
- Podle své povahy může být regularizace permanentní, nebo jednorázová, co do rozsahu lze rozlišit regularizaci generální, určenou všem nelegálním cizincům, nebo speciální, která se týká určité přesně vymezené skupiny cizinců nebo dokonce jen jednotlivců (například o ohledem na zdravotní stav či rodinnou situaci).
- Formy a podmínky regularizace se v jednotlivých zemích liší. Více o problematice regularizace v brožuře (<http://www.clovekvitisni.cz/download/pdf/136.pdf>)

NEJČASTĚJŠÍ ARGUMENTY PROTI REGULARIZACI:

- Podporuje nerespektování právního řádu
- Neřeší příčinu neregulérní migrace, ale pouze odstraňuje její následky
- Regularizační opatření může nalákat nové neregulérní migranty

POZITIVNÍ DOPADY REGULARIZACE:

- Prostřednictvím regularizace dochází ke zmenšování šedé ekonomiky, zvyšují se odvody příspěvků do státního rozpočtu (daně a příspěvky do sociálního systému)
- Přispívá k zajištění základních lidských práv a k výraznému zlepšení životních podmínek migrantů
- Má přínos pro integraci cizinců, čímž přispívá k lepší sociální soudržnosti
- Je jedním z prostředků boje proti kriminalitě
- Začleněním dříve neregulérních migrantů do společnosti stát získává přehled a kontrolu o svém obyvatelstvu

„Regularizace by měla nastoupit až v okamžiku, kdy nelze problém vyřešit jinými metodami a vůbec prostředky, které poskytuje právní stát, což je v českém kontextu dá se říci splněno. Český stát by se měl pokusit, v zájmu celé společnosti, najít řešení, která přijmou fenomén nelegální migrace jako fakt, se kterým je zapotřebí pracovat, a která budou brát v úvahu nezpochybnitelnost lidských práv každého jedince. Regularizace může být efektivním nástrojem, který stát využije v rámci svého migračního managementu. V českých podmínkách se to ale zatím jeví jako příliš radikální přístup.“

Pavla Burdová Hradečná, Sdružení pro integraci a migraci

NA KOHO SE OBRACET?

V této části najdete kontakty a informace o organizacích a lidech, kteří se migranty zabývají nebo s nimi přímo pracují. Oslovili jsme je s krátkým dotazníkem, ve kterém by se měli představit a hlavně říct kdy, proč a s jakými tématy se na ně obrátit.

Výčet organizací není úplný, ale z našeho pohledu obsahuje nejdůležitější a nejaktivnější nevládní organizace (které ovšem vyplnily náš dotazník).

Seznamy organizací můžete také najít na těchto adresách: www.cizinci.cz – sekce Adresář kontaktů (portál MPSV ČR), www.migraceonline.cz – sekce Odkazy (portál Multikulturního centra Praha) nebo například na www.domavcr.cz – sekce Adresář kontaktů. Jsou tam nejen informace a odkazy na nevládní neziskové organizace, ale i výzkumná pracoviště, mezinárodní organizace nebo sdružení samotných cizinců žijících v ČR.

NEVLÁDNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE

BERKAT O.S., KOMUNITNÍ CENTRUM INBÁZE

www.berkat.cz

SOCIÁLNÍ PODNIKÁNÍ – ETHNOCATERING, INTEGRACE

JAK MŮŽE VAŠE ORGANIZACE NOVINÁŘŮM POMOCI?

- poskytnout podkladové informace k migračním tématům, zejména o migrantech a jejich postavení na trhu práce, zdravotní péči, systému sociálního zabezpečení, vzdělávání, integraci a o právních aspektech jejich pobytu v ČR
- napsat odborný komentář
- zprostředkovat kontakt s imigranty
- sociální podnikání migrantů v ČR (ethnocatering o.s.Berkat), ženské skupiny (neformální setkávání žen migrantek a Češek)

KONTAKTNÍ OSOBA PRO NOVINÁŘE:

Parisa Zargari (vedoucí komunitního centra InBáze, statutární zástupce sdružení),
zargari@seznam.cz, tel.: 739 037 353

MÍSTO PŮSOBENÍ:

Komunitní centrum InBáze, Praha Venkovské komunitní centrum v Rakovicích, Jižní Čechy

CO BY O VÁS NOVINÁŘI MĚLI VĚDĚT? PROČ BY VÁS MĚLI KONTAKTOVAT?

Komunitní centrum InBáze o.s. Berkat nabízí komplexní služby migrantům, které jim pomáhají při integraci do české společnosti (sociální a pracovní poradenství, aktivizační služby pro rodiny, volnočasové aktivity pro děti, jazykové kurzy, sociální podnikání migrantů formou ethnocatering, interkulturní programy napomáhající vzájemnému poznání Čechů a migrantů jak v Praze, tak ve Venkovském komunitním centru v Rakovicích).

Proč nás kontaktovat? Nabízíme zejména zkušenosti z přímé práce s klienty (poradenská činnost, skupinové programy atd.) a kontakt s migranty samotnými.

CENTRUM PRO INTEGRACI CIZINCŮ – CIC

www.cicpraha.org

INTEGRACE

JAK MŮŽE VAŠE ORGANIZACE NOVINÁŘŮM POMOCI?

- napsat odborný komentář
- poskytnout odborný komentář na kameru či mikrofon
- zprostředkovat kontakt s imigranty

KONTAKTNÍ OSOBA PRO NOVINÁŘE:

Lucie Ditrychová, lucie.ditrychova@cicpraha.org, tel.: 222 713 332

MÍSTO PŮSOBENÍ:

ČR (Praha, Středočeský kraj, Ústecký kraj, Karlovarský kraj, Královéhradecký kraj, Pardubický kraj, Liberecký kraj, Jihočeský kraj, Vysočina, Plzeňský kraj)

CO BY O VÁS NOVINÁŘI MĚLI VĚDĚT? PROČ BY VÁS MĚLI KONTAKTOVAT?

CIC se zaměřuje na aktivity podporující integraci cizinců do české společnosti. Informace o cílové skupině, činnosti, projektech a aktuality jsou na webu organizace: www.cicpraha.org.

ČLOVĚK V TÍSNI

www.clovekvtisni.cz, www.migration4media.net

MEDIÁLNÍ SERVIS, KONTAKTY

JAK MŮŽE VAŠE ORGANIZACE NOVINÁŘŮM POMOCI?

- poskytnout podkladové informace k migračním tématům
- napsat odborný komentář
- poskytnout odborný komentář, i na kameru či mikrofon
- zprostředkovat kontakt s imigranty
- doprovodit novináře do terénu
- zprostředkovat kontakty na zahraniční migrační NNO

KONTAKTNÍ OSOBY PRO NOVINÁŘE:

koordinátorky programu Migrace Pavla Redlová: pavla.redlova@clovekvtisni.cz, tel.: 777 782 088, a Jitka Polanská, jitka.polanska@clovekvtisni.cz, tel.: 602 233 774

MÍSTO PŮSOBENÍ:

Praha

CO BY O VÁS NOVINÁŘI MĚLI VĚDĚT? PROČ BY VÁS MĚLI KONTAKTOVAT?

Zaměřujeme se na poskytování informací médiím. Máme novinářské zkušenosti a rozumíme požadavkům médií. Informace o migraci a migrantech získáváme od partnerských neziskových organizací působících v terénu, od cizinců i od organizací v jiných evropských zemích, se kterými sdílíme Evropský projekt pro integraci a migraci (EPIM).

CHARITA ČR

www.charita.cz

SOCIÁLNÍ A PRÁVNÍ PORADENSTVÍ

JAK MŮŽE VAŠE ORGANIZACE NOVINÁŘŮM POMOCI?

- poskytnout podkladové informace k migračním tématům
- napsat odborný komentář
- poskytnout odborný komentář na kameru či mikrofon
- zprostředkovat kontakt s imigranty
- doprovodit novináře do terénu

KONTAKTNÍ OSOBA PRO NOVINÁŘE:

Karolína Linhartová (národní migrační koordinátorka Charity ČR),
karolina.linhartova@charita.cz, tel.: 731 646 938, 296 243 330

MÍSTO PŮSOBENÍ:

Praha, Plzeň, Brno, Litoměřice, Hradec Králové, České Budějovice, Ostrava-Opava

CO BY O VÁS NOVINÁŘI MĚLI VĚDĚT? PROČ BY VÁS MĚLI KONTAKTOVAT?

Charita ČR provozuje síť specializovaných poraden pro cizince a uprchlíky. Tyto poradny nabízejí imigrantům bezplatně sociální a právní poradenství, asistenci při jednání na úřadech, ambasádách či policii, tlumočnické a překladatelské služby. Pomáhají při hledání ubytování a zaměstnání. V odůvodněných případech poskytují i drobnou materiální nebo finanční pomoc. Naši pracovníci působí též v uprchlických zařízeních, kde poskytují poradenství, organizují různé kurzy i volnočasové aktivity.

Národní migrační koordinátorka metodicky koordinuje migrační aktivity v jednotlivých diecézích, poskytuje informační servis a odborné poradenství a řídí odborné kolegium pro otázky migrace a uprchlictví v rámci Charity ČR.

DIECÉZNÍ CHARITA PLZEŇ

www.dchp.cz

SOCIÁLNÍ A PRÁVNÍ PORADENSTVÍ

JAK MŮŽE VAŠE ORGANIZACE NOVINÁŘŮM POMOCI?

- poskytnout podkladové informace k migračním tématům, zejména o aktuální situaci na Plzeňsku nebo o zkušenostech a statistických analýzách PCU
- napsat odborný komentář
- poskytnout odborný komentář na kameru či mikrofon
- zprostředkovat kontakt s imigranty
- doprovodit novináře do terénu

KONTAKTNÍ OSOBA PRO NOVINÁŘE:

Helena Duchková, vedoucí Poradny pro cizince a uprchlíky Plzeň,
duchkova@dchp.cz, tel. : 377 441 736, 731 433 096

MÍSTO PŮSOBENÍ:

Plzeňská diecéze (Plzeňský a částečně Karlovarský kraj)

CO BY O VÁS NOVINÁŘI MĚLI VĚDĚT? PROČ BY VÁS MĚLI KONTAKTOVAT?

Jsme nezisková nevládní organizace působící v Plzni již od roku 1994 (nejdéle ze všech NNO zabývajících se cizinci). S touto problematikou máme mnohaletou zkušenost. Jsme členem koordinační skupiny Plzeňského kraje a Magistrátu města Plzně. Dále jsme členem komise pro integraci cizinců města Plzně.

KLUB HANOI

www.klubhanoi.cz

VIETNAMSKÁ KOMUNITA

JAK MŮŽE VAŠE ORGANIZACE NOVINÁŘŮM POMOCI?

- poskytnout podkladové informace k migračním tématům, zejména o vietnamské komunitě
- napsat odborný komentář
- poskytnout odborný komentář na kameru či mikrofon
- zprostředkovat kontakt s imigranty
- doprovodit novináře do terénu

KONTAKTNÍ OSOBA PRO NOVINÁŘE:

Eva Pechová, Klubhanoi@klubhanoi.cz, tel.: 608 338 257

MÍSTO PŮSOBENÍ:

celá ČR, kancelář Praha 4 Libuš – velkoobchodní areál Sapa

CO BY O VÁS NOVINÁŘI MĚLI VĚDĚT? PROČ BY VÁS MĚLI KONTAKTOVAT?

Občanské sdružení Klub Hanoi je organizací, která se zabývá vietnamskou komunitou. Soustřeďuje odborníky z oborů vietnamistika, sociologie, kulturologie, žurnalistika a spolupracuje též s odborníky na právo, psychologii aj. S vietnamskou komunitou v ČR je dlouhodobě v kontaktu. Poskytuje jí vzdělávací a sociální služby, organizuje integrační kurzy a v největším vietnamském velkoobchodním centru ČR vede poradenské centrum pro Vietnamce, poskytuje překlady a tlumočení. Klub Hanoi se zabývá také propagací vietnamské kultury a spoluorganizuje vietnamsko-české kulturní akce. Dlouhodobě poskytuje informační servis pro novináře, studenty a odbornou i laickou veřejnost.

LA STRADA

www.strada.cz

OBCHOD S LIDMI

JAK MŮŽE VAŠE ORGANIZACE NOVINÁŘŮM POMOCI?

- poskytnout podkladové informace k migračním tématům, zejména o vztahu pracovní migrace a obchodu s lidmi
- napsat odborný komentář
- poskytnout odborný komentář na kameru či mikrofon
- zprostředkovat kontakt s imigranty pokud je to možné
- doprovodit novináře do terénu pokud je to možné
- Při zvážení konkrétních požadavků novináře můžeme za jistých okolností zprostředkovat kontakt či doporučit vhodnou lokalitu.

KONTAKTNÍ OSOBA PRO NOVINÁŘE:

Jana Seidlová, jana@strada.cz, tel: 731 286 654

MÍSTO PŮSOBENÍ:

Praha

CO BY O VÁS NOVINÁŘI MĚLI VĚDĚT? PROČ BY VÁS MĚLI KONTAKTOVAT?

La Strada Česká republika je nezisková organizace, jejímž cílem je boj proti obchodu s lidmi. Toto poslání naplňujeme jednak přímou sociální prací s obchodovanými osobami, jednak prací v terénu – v oblastech, kde je vysoká pravděpodobnost výskytu obchodovaných osob či osob těmito jevy ohrožených. Věnujeme se také advokacii a lobbyingu ve prospěch obchodovaných osob.

La Strada Česká republika je součástí mezinárodní sítě La Strada International.

META – SDRUŽENÍ PRO PŘÍLEŽITOSTI MLADÝCH MIGRANTŮ

www.meta-os.cz

VZDĚLÁVÁNÍ CIZINCŮ

JAK MŮŽE VAŠE ORGANIZACE NOVINÁŘŮM POMOCI?

- poskytnout podkladové informace k migračním tématům, zejména o vzdělávání cizinců
- napsat odborný komentář
- poskytnout odborný komentář na kameru či mikrofon
- zprostředkovat kontakt s imigranty
- doprovodit novináře do terénu (škola či kurz ČJ pro cizince)

KONTAKTNÍ OSOBA PRO NOVINÁŘE:

Zuzana Vodňanská, vodnanska@meta-os.cz, tel.: 732 248 687

MÍSTO PŮSOBENÍ:

Praha

CO BY O VÁS NOVINÁŘI MĚLI VĚDĚT? PROČ BY VÁS MĚLI KONTAKTOVAT?

META podporuje mladé migranty v jejich přístupu ke vzdělávání a dále pedagogické pracovníky při práci s žáky cizinci. Zuzana Vodňanská se zabývá problematikou vzdělávání cizinců od roku 2004, sdružení META spoluzakládala. Předtím pracovala 5 let jako sociální pracovníce v Poradně pro uprchlíky. V METĚ nejdříve působila jako sociální pracovníce – poskytovala mladým cizincům poradenství v oblasti vzdělávání a následného pracovního uplatnění, od dubna 2007 je ředitelkou sdružení. Působí v pracovní skupině MŠMT pro multikulturalitu a vzdělávání cizinců v ČR.

MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE PRO MIGRACI – IOM

www.iom.cz

MIGRAČNÍ POLITIKA, MEZINÁRODNÍ KONTEXT

JAK MŮŽE VAŠE ORGANIZACE NOVINÁŘŮM POMOCI?

- poskytnout odborné informace k migračním tématům, zejména o migrační politice ČR a to i v mezinárodním kontextu, o projektech aktivní imigrační politiky (Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků; Zelené karty), o programech dobrovolných asistovaných návratů, o prevenci obchodování s lidmi a nelegální migrace, o rozvojové pomoci v oblasti migračního managementu, o integraci cizinců, Letní škole migračních studií, migraci a klimatické změně atd.
- napsat odborný komentář
- poskytnout odborný komentář na kameru či mikrofon
- zprostředkovat kontakt s imigranty
- doprovodit novináře do terénu

KONTAKTNÍ OSOBA PRO NOVINÁŘE:

Jan Schroth, jschroth@iom.int; tel.: 603 518 855

MÍSTO PŮSOBENÍ:

celá ČR a 126 dalších zemí

CO BY O VÁS NOVINÁŘI MĚLI VĚDĚT? PROČ BY VÁS MĚLI KONTAKTOVAT?

IOM se migrací zabývá celosvětově od roku 1951, v ČR funguje od roku 1998. Není součástí OSN, ale jde o mezinárodní neziskovou organizaci. IOM se řídí principem, že humánní a řízená migrace přináší užitek jak migrantům, tak i společnosti. Desítky projektů se týkají především těchto okruhů: dobrovolné návraty a reintegrace; migrace a rozvoj; pracovní migrace; prevence a potírání obchodu s lidmi; budování kapacit v migračním managementu; integrace cizinců v České republice; výzkumy, vzdělávací aktivity. IOM se rovněž věnuje mediální práci, na www.iom.int v sekci média jsou dostupné aktuální informace, tiskové zprávy, audio i video záznamy, fotografie o migračních tématech po celém světě. IOM Praha může novinářům pravidelně zasílat materiály o vybraných tématech nebo aktuálně reagovat v případě potřeby. Z pohledu IOM je v ČR fenomén migrace podceňován, tématu se věnuje málo prostoru a často s nedostatečnou znalostí problematiky.

MOST PRO LIDSKÁ PRÁVA

www.mostlp.org

INTEGRACE

JAK MŮŽE VAŠE ORGANIZACE NOVINÁŘŮM POMOCI?

- poskytnout podkladové informace k migračním tématům, zejména o koncepci integrace uplatňované v Pardubickém kraji, provozovaném poradenství, jazykových kurzech a multikulturních aktivitách.
- napsat odborný komentář
- poskytnout odborný komentář na kameru či mikrofon
- zprostředkovat kontakt s imigranty
- doprovodit novináře do terénu
- poskytnout fotografie, informační materiály, kontakty na relevantní instituce

KONTAKTNÍ OSOBA PRO NOVINÁŘE:

Milan Daniel, milan.daniel@mostlp.org, tel.: 737 466 959, 467 771 107

MÍSTO PŮSOBENÍ:

Pardubický kraj

CO BY O VÁS NOVINÁŘI MĚLI VĚDĚT? PROČ BY VÁS MĚLI KONTAKTOVAT?

Jsme jedna z mála organizací věnujících se migrantům na českém venkově, v oblasti migrace pracujeme sedm let, realizovali jsme přes dvacet projektů, z nichž některé jsou i mediálně zajímavé a inovativní, máme dobré výsledky a jsme lepší než státní Centra pro podporu integrace cizinců.

MULTIKULTURNÍ CENTRUM PRAHA – MKC

www.mkc.cz, www.migraceonline.cz

ODBORNÉ INFORMACE O MIGRACI V ČR A STŘEDNÍ EVROPĚ

JAK MŮŽE VAŠE ORGANIZACE NOVINÁŘŮM POMOCI?

- poskytnout podkladové informace k migračním tématům, zejména o integraci, pracovní migraci, zdravotní problematice, neregulární migraci, EU a migraci
- napsat odborný komentář
- poskytnout odborný komentář na kameru či mikrofon

KONTAKTNÍ OSOBA PRO NOVINÁŘE:

Barbora Tošnerová, mise@mkc.cz, tel.: 296 325 346

MÍSTO PŮSOBENÍ:

Praha

CO BY O VÁS NOVINÁŘI MĚLI VĚDĚT? PROČ BY VÁS MĚLI KONTAKTOVAT?

Multikulturní centrum Praha je nevládní organizace, která se zaměřuje na informování české veřejnosti o cizincích, se samotnými cizinci pracuje spíše okrajově. Dlouhodobě sleduje problematiku migrace a integrace v ČR a ve střední Evropě. Jednou z hlavních aktivit je provoz webu migraceonline.cz zaměřující se na aktuální vývoj v této oblasti. K dispozici je i veřejná knihovna zaměřená na multikulturní literaturu. Naši zaměstnanci mají zkušenost s vystupováním v médiích, poskytováním odborných komentářů i psaním odborných textů.

ORGANIZACE PRO POMOC UPRCHLÍKŮM – OPU

www.opu.cz, www.azyl.cz

SOCIÁLNÍ A PRÁVNÍ PORADENSTVÍ, MIGRAČNÍ POLITIKA V EU

JAK MŮŽE VAŠE ORGANIZACE NOVINÁŘŮM POMOCI?

- poskytnout podkladové informace k migračním tématům
- napsat odborný komentář
- poskytnout odborný komentář na kameru či mikrofon
- zprostředkovat kontakt s imigranty
- doprovodit novináře do terénu
- zprostředkovat kontakty na zahraniční migrační NNO

KONTAKTNÍ OSOBA PRO NOVINÁŘE:

Martin Rozumek, ředitel, martin.rozumek@opu.cz, tel.: 731 170 885

MÍSTO PŮSOBENÍ

Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU) má kanceláře v Praze (tel.: 284 683 545), Brně (tel.: 543 210 443 – paní Natidzeová), Plzni (tel.: 377 222 098 – paní Vágnerová) a Českých Budějovicích (tel.: 387 747 281 – paní Texlerová)

CO BY O VÁS NOVINÁŘI MĚLI VĚDĚT? PROČ BY VÁS MĚLI KONTAKTOVAT?

OPU pracuje v oblasti migrace, azylu a lidských práv již od roku 1991, současný ředitel od roku 1998. Máme rozsáhlé zkušenosti a kontakty z ČR (azylová a migrační politika, lidská práva, pomoc uprchlíkům v zahraničí) i ze zahraničí (informace z institucí Evropské unie, Úřadu Vysokého komisaře pro uprchlíky, od zahraničních nevládních organizací zabývajících se migrací a uprchlictvím). Máme také rozsáhlou publikační zkušenost a zkušenost s vystupováním v médiích. Naši pracovníci působí v kancelářích i v terénu celkem ve 4 krajích v ČR (Plzeňský, Praha, Jihomoravský a Jihočeský). Jsme aktivním členem Evropské rady pro uprchlíky a exulanty – ECRE, www.ecre.org. OPU také realizuje několik rozvojových projektů v Gruzii.

PORADNA PRO INTEGRACI – PPI

www.p-p-i.cz

SOCIÁLNÍ A PRÁVNÍ PORADENSTVÍ, INTEGRACE

JAK MŮŽE VAŠE ORGANIZACE NOVINÁŘŮM POMOCI?

- poskytnout podkladové informace k migračním tématům
- napsat odborný komentář
- poskytnout odborný komentář na kameru či mikrofon
- zprostředkovat kontakt s imigranty
- doprovodit novináře do terénu

KONTAKTNÍ OSOBA PRO NOVINÁŘE:

Petra Kratošková, praha@p-p-i.cz

MÍSTO PŮSOBENÍ:

celá ČR, sídlo Praha, Ústí nad Labem (Komunitní multikulturní centrum)

CO BY O VÁS NOVINÁŘI MĚLI VĚDĚT? PROČ BY VÁS MĚLI KONTAKTOVAT?

Smyslem činnosti PPI je hájit práva lidí s uděleným azylem a ostatních imigrantů v ČR a pomoci jim stát se rovnocennými členy naší společnosti. Naším cílem je vytvořit a realizovat funkční systém plné integrace azylantů a ostatních cizinců v ČR.

Všechny služby, které nabízíme – sociální a právní poradenství a podpora komunitních aktivit – slouží k tomu, aby cizinci byli začleněni do komunity obcí. Podporujeme samostatnost cizinců – našich klientů a přispíváme k rozvoji jejich schopností a vědomostí při řešení různých sociálních situací a při uplatňování občanských práv. V neposlední řadě se snažíme zlepšovat povědomí veřejnosti o problematice azylantů a imigrantů.

Komunitní multikulturní centrum v Ústí nad Labem poskytuje cizincům komplexní služby – sociální a právní poradenství, vzdělávací a volnočasové programy, multikulturní akce. Od roku 2009 PPI v Ústeckém kraji realizuje projekt **Integračního centra**.

SDRUŽENÍ PRO INTEGRACI A MIGRACI (SIMI)

www.uprchlici.cz

KONTAKT:

Pavla Burdová Hradečná, hradecnapavla@yahoo.com, tel.: 603 476 496

Pavla Burdová Hradečná je členkou Rady vlády ČR pro lidská práva a Výboru pro práva cizinců Rady vlády ČR pro lidská práva

PORADNA PRO OBČANSTVÍ/OBČANSKÁ A LIDSKÁ PRÁVA

www.poradna-prava.cz

KONTAKT:

Pavel Čížinský, pavel.cizinsky@post.cz, tel.: 776 882 774

Pavel Čížinský je odborník na českou legislativu týkající se cizinců a je členem Výboru pro práva cizinců Rady vlády ČR

VĚDEČTÍ PRACOVNÍCI

DUŠAN DRBOHLAV

UNIVERZITA KARLOVA

JAK MŮŽETE NOVINÁŘŮM POMOCI?

- poskytnout podkladové informace k migračním tématům, zejména o obecných otázkách spjatých s migrací a integrací cizinců do majoritní společnosti, o konkrétních studiích (např. o migrační situaci v Česku, nelegální migraci a nelegálních ekonomických aktivitách migrantů, klientském systému, způsobech integrace, migračních trendech ve střední Evropě atd.)
- napsat odborný komentář
- poskytnout odborný komentář na kameru či mikrofon
- v případě zájmu mohou poučit o tom, co migrace je, jaké má dopady a podmíněnosti a jaké jsou současné hlavní trendy.

KONTAKT:

Dušan Drbohlav, drbohlav@natur.cuni.cz, tel.: 221 951 387, 732 315 633

MÍSTO PŮSOBENÍ:

Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Přírodovědecká fakulta UK v Praze

CO BY O VÁS NOVINÁŘI MĚLI VĚDĚT? PROČ BY VÁS MĚLI KONTAKTOVAT?

Oblast migrace a integrace zkoumá na PřFUK celý tým, který má již dlouholeté zkušenosti (Drbohlav, Čermák, Dzurová, Jánská, Čermáková, Medová) a provádí výzkum pro české agentury, státní správu i zahraniční subjekty (např. EK, IOM, UNHCR, Rada Evropy, NATO).

YANA LEONTIYEVA

AKADEMIE VĚD ČR

JAK MŮŽETE NOVINÁŘŮM POMOCI? (OZNAČTE VŠECHNY VHODNÉ MOŽNOSTI):

- poskytnout podkladové informace k migračním tématům, zejména o výzkumech migrantů v ČR, integraci migrantů v ČR a jejich začlenění na trhu práce, občanské participaci cizinců v ČR
- napsat odborný komentář
- poskytnout odborný komentář na kameru či mikrofon
- zprostředkovat kontakt s imigranty
- doprovodit novináře do terénu – zaleží na časových možnostech a požadavcích

KONTAKT:

Yana Leontiyeva , Yana.Leontiyeva@soc.cas.cz, tel.: 774 802 440

MÍSTO PŮSOBNÍ:

Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. (SOÚ AV ČR), Výzkumný ústav práce a sociálních věcí (VÚPSV)

CO BY O VÁS NOVINÁŘI MĚLI VĚDĚT? PROČ BY VÁS MĚLI KONTAKTOVAT?

Absolvovala jsem univerzitu v Kyjevě a magisterský program sociologie na FSV UK v Praze, kde v současné době studuji jako doktorandka. Kromě působení ve dvou výzkumných institucích (SOÚ AV ČR a VÚPSV) jsem spolupracovala na výzkumných projektech týkajících se migrace a organizovaných Mezinárodní organizací pro migraci (IOM Praha), Přírodovědeckou fakultou Univerzity Karlovy a Centrem pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy (CERGE). Jsem raději, když mě novináři kontaktují kvůli odborným komentářům než kvůli osobnímu příběhu cizinky v ČR.

MICHAL NEKORJAK

MASARYKOVA UNIVERZITA

JAK MŮŽETE NOVINÁŘŮM POMOCI?

- poskytnout podkladové informace k migračním tématům, zejména o otázkách ekonomické integrace (práce a podnikání) migrantů z Vietnamu a Ukrajiny; dále mohu poskytnout konzultace o otázkách sociálního začleňování, konfliktů, proměně identit a imigrační politiky.

KONTAKT:

Michal Nekorjak, nekorjak@fss.muni.cz, tel.: 549 495 264

MÍSTO PŮSOBNÍ:

Fakulta sociálních studií, MU Brno

CO BY O VÁS NOVINÁŘI MĚLI VĚDĚT? PROČ BY VÁS MĚLI KONTAKTOVAT?

Jsem sociolog, a tudíž se méně zabírám otázkou „jak by to mělo být“ a více se soustředím na to, „jak to je“. Proto návody na komplexnější řešení většinou k dispozici nemám. Také je pro mne důležité všimnout si komplexnosti a mnohoznačnosti zkoumaných témat, což poněkud znemožňuje vynášet stručné soudy a komentáře. Na druhou stranu jsem živ z veřejných peněz, a tak cítím zodpovědnost nějak přispívat ke kultivaci veřejného prostoru.

Nechci na sebe brát roli veřejného intelektuála, mohu ale poskytovat konzultace, zpětnou vazbu, debatovat o tématech a tím novinářům rozšířit povědomí o věcech, o kterých píší – aby je chápali v širších souvislostech.

STÁTNÍ SPRÁVA

MINISTERSTVO VNITRA ČR

KOORDINUJE MIGRAČNÍ I INTEGRAČNÍHO POLITIKU ČR
ODBOR AZYLOVÉ A MIGRAČNÍ POLITIKY MV ČR

KONTAKT:

Tomáš Haišman, ředitel, opu@mvcz.cz, tel.: 974 832 502

Pavla Novotná, vedoucí koncepcí a analýz, pavla.novotna@mvcz.cz, tel.: 974 832 485, 603 190 508

MPSV

TRH PRÁCE, PRACOVNÍ MIGRACE A INTEGRACE CIZINCŮ
ODDĚLENÍ MIGRACE, ODDĚLENÍ ZAHRANIČÍ ZAMĚSTNANOSTI
A ODBOR ŘÍZENÍ POMOCI Z EVROPSKÉHO SOCIÁLNÍHO FONDU

VÝZKUMNÝ ÚSTAV PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ PŘI MPSV

KONTAKT:

Milada Horáková, milada.horakova@vupsz.cz, tel.: 224 972 673

CENTRA NA PODPORU INTEGRACE CIZINCŮ

www.integracnicentra.cz

PROVOZUJE SPRÁVA UPRCHLICKÝCH ZAŘÍZENÍ MV ČR

Centra prozatím působí ve čtyřech vybraných regionech, kde poskytují poradenskou a informační činnost, právní poradenství, kurzy českého jazyka a sociokulturní kurzy.

KONTAKT:

Jiří Vesecký, jvesecky@suz.cz, tel.: 974 827 149

MEDIÁLNÍ ANALÝZA – CIZINCI V MÉDIÍCH

Analýza Cizinci v médiích je založená na monitoringu českých tištěných i elektronických médií v říjnu 2009 a sleduje, jak média informují o problematice migrace. Zaměřujeme se na obsah článků, jejich témata, aktéry, vyznění. Jde nám o to poukázat na citlivá místa při zobrazování cizinců českými médii.

TÉMATATA

1/ KRIMINALITA

Nejvíce se o cizincích píše v **černé kronice regionálního tisku**. Většina zpráv se týká **kontrol a zásahů** proti cizincům, kteří nemají povolení k pobytu nebo práci. Jde často spíše o drobnější přestupky než o zločiny, ale počet těchto zpráv v lokálním tisku je tak velký, že to u čtenářů navozuje dojem ohrožení a společenské nebezpečnosti. Dikce informování o tomto tématu dělá dojem řízeného PR místní policie, která redaktorům tyto zprávy ráda poskytuje¹. Policie je taky hlavním aktérem těchto zpráv². Redaktoři většinou zprávy přebírají od policejního zdroje bez doplnění o jakýkoli kontext – co je to neregulérní pobyt cizince, jak se do něj cizinci dostávají, jak to řeší nebo neřeší stát.³ Toho

- 1 Například článek nazvaný „Policie zadržela 72 cizinců bez potřebných dokladů totožnosti“ (Pražský deník, 16.10.) informuje o kontrolní akci v Praze. Cizinci se provinili většinou jen tím, že potřebné doklady neměli u sebe, nelegálně jich z toho bylo v zemi jedenáct.
- 2 V Plzeňském deníku (8.10.) se mimo jiné dočteme: „Dalšího hříšníka odhalil policejní pes. Našel v křoví ukrytého cizince, který u sebe neměl žádné doklady. Nakonec ale muž vyvázl pouze s pokutou.“
- 3 Článek „Moldavan se do Čech nevrátí“ (severočeské deníky, 31.10.) popisuje jazykem policejního reportu příběh muže: „Moldavan přicestoval do České republiky v roce 2000 na vízum platné nad devadesát dnů. O rok později mu byl pobyt ukončen a Moldavan měl opustit naše území. V roce 2002 cizinec požádal o mezinárodní ochranu, tu mu však soud zamítl. „Pak se Moldavan dostal opět do problémů se zákonem, proto v roce 2004 rozhodl Okresní soud v Liberci o jeho vyhoštění a zároveň mu uložil další trest odnětí svobody v trvání tří let,“ říká Vlach (pozn.: policejní mluvčí). Trest si muž odseděl ve věznici s ostrahou v Horním Slavkově. V květnu 2007 opustil brány vězení a cizi-

se dopouští i některá celostátní média⁴. Zprávy obsahují i expresivní popis události, který cizince dehonestuje.

2/ PRACOVNÍ TRH A EKONOMICKÁ KRIZE, PROGRAM DOBROVOLNÝCH NÁVRATŮ MINISTERSTVA VNITRA

Téma zaměstnávání cizinců je spojeno především s hospodářskou krizí. Média informují o propouštění cizinců a o jejich snižujícím se počtu na českém trhu práce.⁵

3/ PROBLÉMY KAŽDODENNÍHO ŽIVOTA

Ne příliš často média uveřejňují zprávy, které popisují problémy života cizinců⁶. Informace o životním stylu cizinců se většinou omezují na společenské události, které každodenní život cizinců Čechům moc nepřiblíží.⁷

4/ VYDÁVÁNÍ VÍZ A KORUPCE NA AMBASÁDÁCH

Toto téma patří jindy ke frekventovaným, i když ve zkoumaném období vyšlo jen několik ojedinělých článků⁸.

necká policie mu vystavila výjezdní příkaz. Ani tentokrát však cizinec z Česka neodjel. Po území ČR se pohyboval bez platného pobytového povolení a bez osobního dokladu.“

- 4 Například televize NOVA ve zprávách 16.10.: „Cizinecká policie po několikátýdenní pauze opět rozjela akce zaměřené na nelegální pobyt cizinců v České republice. Kontroly ve stanicích metra a tržnicích se konaly až do noci. Do akce bylo nasazeno 80 policistů, celkem bylo zkontrolováno 613 osob, přes sedm desítek se jich projelo policejním autem k výsledku.“
- 5 Cizinci na pracovní povolení v Hradci jen tak nedosáhnou (Boleslavský deník, 9.10.), Královéhradecký úřad práce omezuje vydávání pracovních povolení pro cizince (Frekvence 1, zprávy, 11.10.), Cizinci bez papírů se domů nehrnou (západočeská mutace deníku Právo, 14.10.), Vietnamci a Mongolové mizí (Mladá fronta Dnes, Pardubický kraj, 21.10.)
- 6 Dobrým příkladem je článek „Za porod má zaplatit 358 tisíc“ (Lidové noviny 7.10.), který na případu jedné Ukrajinky poukazuje na problematiku zdravotního pojištění cizinců.
- 7 Například článek „Svaz poděkoval dětem za školní úspěchy“ (Tachovský deník, 5.10.) informující o vietnamském svátku dětí, který oslavuje vietnamská komunita.
- 8 Dvě české ambasády porušují zákon (Hospodářské noviny, 20.10.), Bašta rezignovat nehodlá (Právo, 5.10.) a poté komentář Bašty: Obchod s lidmi je prima kšeft (Právo, 30.10.)

5/ INTEGRACE

Občas se informuje o projektech na podporu integrace a integračních kurzech. Integrace je většinou nahlížena z pohledu většinové společnosti⁹.

Aktéři zpráv

Cizinci nedostávají v médiích téměř žádný prostor. Výjimečně v regionálním tisku zprávy komentuje někdo z vietnamské komunity, zejména z místního Svazu Vietnamsců. Média velmi často nechávají zprávy o Vietnamscích komentovat předsedou Česko-vietnamské společnosti Marcelem Wintrem, který se v tomto ohledu velmi angažuje, ale není vietnamskou komunitou považovaný za jejího reprezentanta.

Cizinci jako kategorie

V mnoha zprávách se v titulku objevuje cizinec nebo cizinci, což vytváří falešný obraz jedné kategorie lidí, která se chová určitým způsobem a to – v důsledku převažujících špatných zpráv – způsobem, který většinové společnosti vadí. Zdůrazňuje se tak pouze skutečnost, že objekt zprávy není Čech.

Jazyk, terminologie, zabarvení, „zkratky“

Problematika migrace je složitá, což souvisí s komplikovanou legislativou týkající se pobytu cizinců. Mnoha novinářům není jasné, jaký mohou mít cizinci pobytový status. Běžně například nazývají migranty jako uprchlíky, i když jde o označení pro osoby žádající o azyl. Překážky klade i samotný jazyk – nemáme obecné označení pro někoho, kdo zde žije již od narození, ale nemá české občanství. Nazývat takového člověka cizincem je zkreslující, zároveň o něm ale nelze mluvit jako o českém občanu. Některé články obsahují výrazy a expresivní popis situace,

kteří posilují ve čtenářích nesnášenlivost¹⁰. Mnoho článků ukazuje cizince jako potíživisty. Týká se to dokonce i článků, které informují o pozitivních událostech¹¹.

V některých člancích poslední doby jsou cizinci vykresleni jako ti, kdo připravují Čechy o práci¹².

ZÁVĚR

V mediální analýze jsme se pokusili představit hlavní charakteristiky mediálního obrazu cizinců. Na závěr bychom rádi shrnuli hlavní zjištění.

1/ Obraz cizinců předkládaný českými médii se bohužel příliš neliší od představ, které má o migrantech česká společnost. Převažujícím tématem je kriminalita, případně další nepříznivé kontexty, jakými jsou nelegalita pobytu a zaměstnání.

10 Severočeské deníky (8.10.) otiskly článek „Nelegální cizinci hledají své úkryty i ve sklepení paneláku“, který končí větou: „Podívejte se raději do sklepa, zda tam nemáte podobného cestovatele, nečekané setkání v šeru odložených věcí by vás mohlo vyděsit,“ varuje všechny Miroslav Vlach (tiskový mluvčí oblastního ředitelství cizinecké policie).“

11 Takové je vyznění reportáže ČT1 o multikulturním festivalu Svět začíná v Plzni, kterou televize odvysílala 15.10. v Událostech v regionech. Reportáž začíná: „Vidina výdělků sem před pár lety přivedla ze zahraničí tisíce lidí a někteří Plzeňané si na soužití s nimi jen těžko zvykají. Z řady cizinců jsou totiž vinou krize bezdomovci. Nemají peníze ani na jídlo...“

Pavla Lohrová, mluvčí cizinecké policie: Cizinci se na našem území často pohybují bez platného víza, nemají u sebe průkaz své totožnosti, ani zaplacené zdravotní pojištění. Přestože cizinců už v Plzni zdaleka není tolik jako třeba před rokem, oficiálně je jich tu teď 13,5 tisíce, problematika jejich integrace stále patří k těm nejpalčivějším problémům radnice.

Marcela Krejsová, náměstkyně primátora Plzně /ODS/: Musíme se vyrovnat s tím, že cizinci budou součástí našeho života a musíme se s nimi naučit žít. Také akce „Svět začíná v Plzni“ má pomoci sblížit Plzeňáky s etnickými skupinami. Nenásilnou cestou, pomocí kultury, ale třeba i jídla.“

Informacím o problémech je v reportáži věnovaná větší část než pak informacím o festivalu.

12 Například reportáž ČT1 „Zůstat nebo odejít?“ (Týden v regionech, 24.10.): „A zatímco nezaměstnanost na jižní Moravě stoupá, cizince tento problém podle odborníků netrápí. Ale teď postupně. Stát si byl vědom, že v době ekonomické krize by měl chránit pracovní trh pro české pracovníky. Cizinců v zemi bylo hodně a práce málo, proto se ministerstvo vnitra rozhodlo situaci na trhu práce zatíženou hospodářskou krizí trochu odlehčit. K odjezdu cizince měla motivovat letenka a příspěvek v podobě 500 euro, který se postupně snížil na 300. Jen jihomoravská cizinecká policie eviduje už 350 dobrovolných odchodů. Východisko se zdá ale paradoxně poněkud bezvýhodné, cizinci, kteří velkorysý balíček využijí, se můžou kdykoliv vrátit zpátky a znovu v Česku pracovat. Teď navíc ministerstvo podmínky ještě zmírnilo, kromě legálně se pohybujících cizinců u nás se teď o letenku mohou hlásit i cizinci, kteří tu jsou nelegálně.“

9 Například reportáž ČT1 odvysílána 17.10. v Událostech o tom, že v českých školách studuje stále více dětí cizinců a jak problematická je situace pro české učitele: „Jaromír FRIČ, učitel: Rozumíš něco? Ta je tady úplně nová, vid', a umí jenom čínsky. A já čínsky neumím a to je ten problém.“

Článek „Vietnamci a Arabové se v Teplicích učili česky“ (Teplický deník, 10.10.) informuje o jazykových kurzech pro cizince, ani jeden cizinec v nich však není citován. Mluví zde pracovnice Poradny pro integraci, která kurzy realizuje, a učitelka češtiny. Cizinci jsou v článku přítomní pouze jako objekty: „Včera jsme na kurzu zastihli žáky vietnamské národnosti a také dvě muslimky.“ Dále když o nich mluví učitelka: „Vietnamci jsou neobyčejně pilní a učenliví, takže se učí velmi rychle,“ chválila své žáky učitelka.“

2/ Za jeden z největších problémů považujeme skutečnost, že se o cizincích píše, aniž by dostávali oni sami šanci k vyjádření. O cizincích tak nejčastěji vypovídá policie a úředníci. Výjimečněji se objevují komentáře odborníků na otázky migrace a integrace a ještě méně hlas samotných migrantů a migrantek. Pokud prostor se vyjádřit dostanou, je podstatně menší než prostor, který má majorita.

3/ Média píší o problémech české společnosti s migranty a migrantkami. Jen velmi zřídka ukazují jejich příčiny, natož problémy samotných cizinců.

Vyvážit mediální obraz by pomohlo, kdyby novináři disponovali více informacemi o problematice migrace a cizinců, pečlivěji zasazovali popisované jevy a události do kontextu, neužívali termíny, které mají obecně negativní konotace a posilují negativní klíše a stereotypy o cizincích, a nedávali prostor takovému způsobu vyjadřování, například ze strany policie. Zlepšení mediálního obrazu cizinců by jistě prospělo, kdyby více prostoru dostávali samotní cizinci a mohli v médiích vyjádřit své názory a vysvětlit své chování a postoje.

Mediální a informační program Migrace obecně prospěšné společnosti Člověk v tísni nabízí novinářům informační servis o problematice migrace a zprostředkování kontaktu s cizinci.

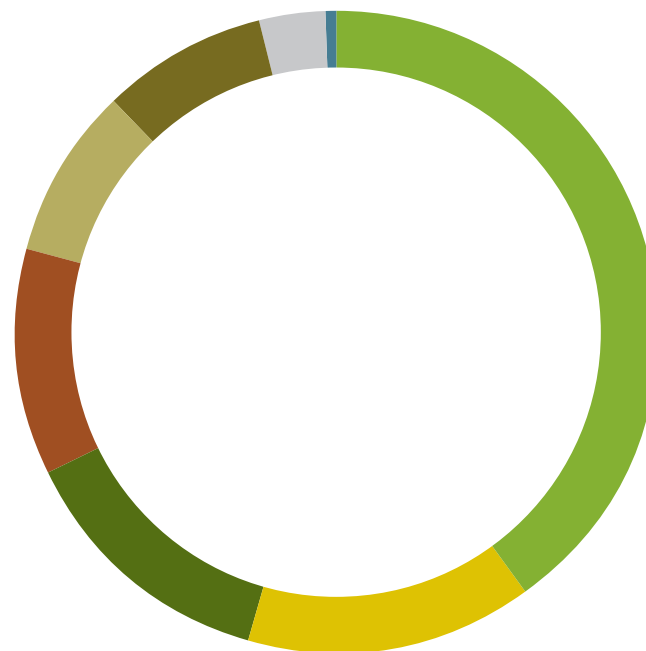
Nové „Fórum migrantů a migrantek“, které připravujeme, by mělo sdružovat cizince se zájmem komunikovat s médii a ochotou vyjadřovat se k otázkám migrace a společenskému dění.

KVANTITATIVNÍ ANALÝZA

Celkem bylo analyzováno 209 mediálních výstupů z října 2010. Vybrány byly na základě klíčových slov z databáze Newton Media.

TYP MÉDIÍ

Regionální deníky	84	
Celostátní deníky	30	
Regionální přílohy celostátních deníků	28	
ČTK	24	
TV	18	
Rozhlas	17	
Odborné časopisy	7	
Týdeníky	1	

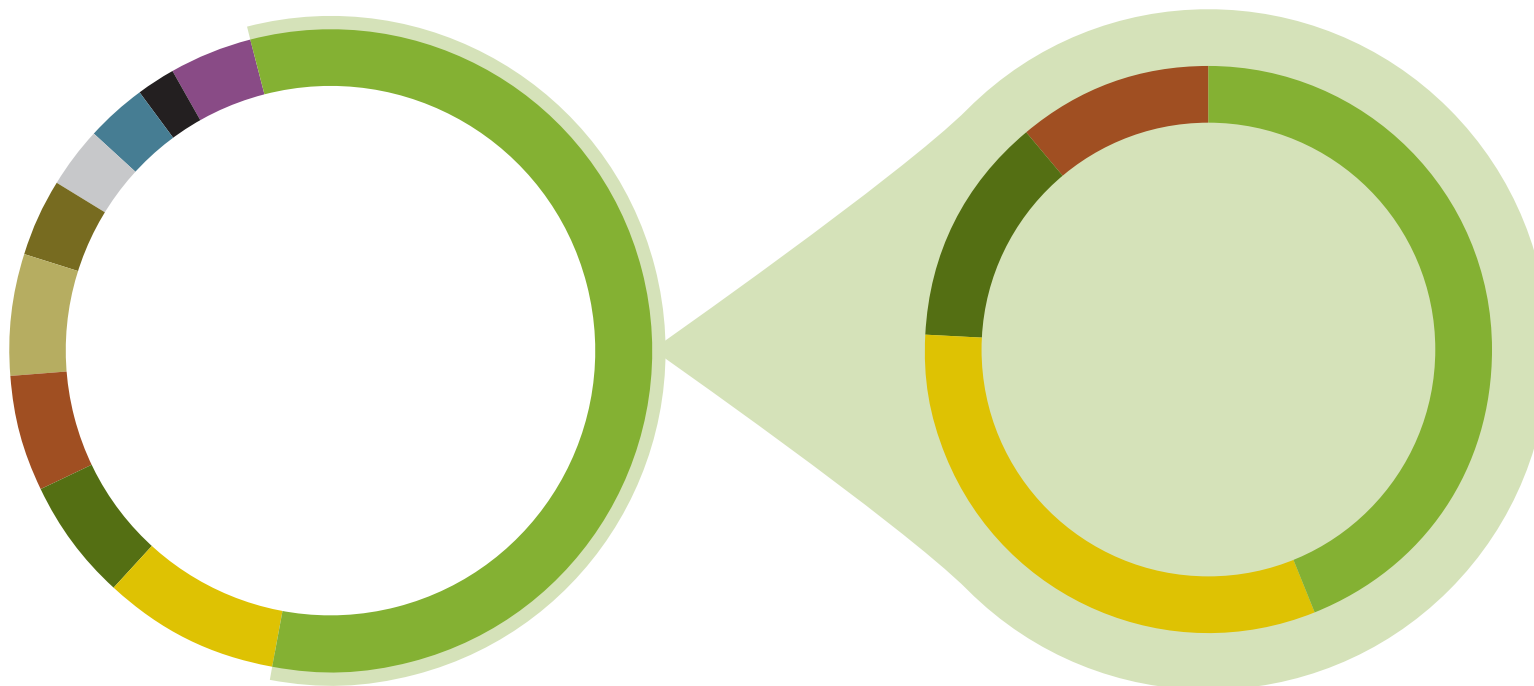

ČLÁNKY DLE TÉMAT:

Kriminalita	135	57 %	
Dobrovolné návraty	21	9 %	
Cizinecká problematika (víza, pojištění, pracovní povolení)	15	6 %	
Integrační projekty, akce, multikulturní akce, integrace	15	6 %	
Trh práce, ekonomická krize	14	6 %	
Kultura a společnost	10	4 %	
Komentáře	7	3 %	
Životní osudy, příběhy cizinců	6	3 %	
Život cizinců v ČR (jejich kultura, zvyky, tradice)	5	2 %	
Ostatní	9	4 %	
CELKEM DLE TÉMAT	237	100 %	

KRIMINALITA:

Nelegální pobyt a práce	59	44 %	
Cizinci jako pachatelé trestné činnosti	43	32 %	
Cizinci jako oběti trestné činnosti	18	13 %	
Češi jako pachatelé trestné činnosti v souvislosti s migrací (úplatky, převaděčství)	15	11 %	
KRIMINALITA CELKEM	135	100 %	

Publikace vznikla s podporou Network of European Foundations (NEF) – European Programme for Integration and Migration (EPIM) a Ministerstva práce a sociálních věcí ČR.
Vydala společnost Člověk v tísni v prosinci 2009

